

Bild: Hans Thoursie

FASTIGHETEN NILS HOLGERSSONS UNDERBARA RESA GENOM SVERIGE

- En avgiftsstudie för år 2000

Förord

Avgifter för energi, vatten och avlopp, renhållning och sotning utgör tillsammans med kapitalkostnaden de största driftutgifterna för en fastighet. Flera av nyttigheterna drivs som monopolverksamhet av kommunerna. Det finns alltså flera skäl till att fastighetsägare och andra kunder noggrant följer utvecklingen på avgiftssidan. 1993 års avgifter studerades i skriften "Fastigheten Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige" utgiven av Sveriges Fastighetsägare.

Sedan dess har ett samarbete utvecklats inom den s.k. Avgiftsgruppen vilket har resulterat i årliga rapporter. Gruppen består av representanter för Sveriges Fastighetsägareförbund, HSB:s Riksförbund, Riksbyggen, SABO och Hyresgästernas Riksförbund. Under hösten 1998 inleddes samarbeten med de olika branschorganisationerna för respektive nyttighet:

- Svenska Vatten- och Avloppsverksföreningen
- Svenska Fjärrvärmeföreningen
- Svenska Renhållningsverksföreningen

Syftet med samarbetet är att underlätta och samordna datainsamlingen samt att mer generellt verka för att korrekt prisinformation blir tillgänglig både för medlemsföretag och för kunder. Under år 2000 inleddes ett utvecklingsprojekt för att göra en interaktiv och webbaserad lösning för insamling av data och årets uppgifter har huvudsakligen inhämtats på detta sätt.

Vidare har Energimyndigheten inhämtat prisuppgifter och tillhandahållit nätpriser. Svenska Fjärrvärmeföreningen har insamlat och tillhandahållit indata för sina medlemsföretag.

EKAN Gruppen i Jönköping har arbetat med sammanställning och analys av materialet samt stått för insamling av data för vatten, avfall och kompletterande datainsamling från övriga fjärrvärmeföretag.

Avgiftsgruppen står nu bakom den analys av 2000 års avgifter som finns redovisade i det följande. Prisförhållanden avser våren 2000. Genom det goda samarbete som etablerats har dels antalet studerade fjärrvärmeorter utökats och dels har en osedvanligt hög svarsfrekvens uppnåtts. Samtliga nyttigheter har en 100 procentig svarsfrekvens!

Resultaten av studien talar sitt sifferspråk. Analysen är medvetet mycket kort. Såsom kunder kan vi enbart se en slutkostnad och observera skillnader över tiden. Vi hoppas att denna studie kan vara en hjälp, främst i det lokala arbetet med att skapa debatt om nivån på avgifterna. Det är leverantörerna av olika nyttigheter som har den slutliga förmågan att motivera sina nivåer. Eftersom flertalet av nyttigheterna är kommunala innebär det också att själva avgiftspolitikerna bör granskas.

Sist men inte minst vill vi tacka våra samarbetspartner för ett mycket gott och för framtiden lovande samarbete som syftar till att ge hyresgäster, fastighetsägare, leverantörer, kommuner och andra intresserade korrekt och relevant prisinformation.

Stockholm i September 2000
Avgiftsgruppen

Innehållsförteckning

Förord	2
Innehållsförteckning	3
1. Sammanfattning	4
1.1 Förutsättningar	4
1.2 Att jämföra taxor och avgifter	4
1.3 Resultat	5
2. Avfall	7
2.1 Allmänt om avfallshämtningstaxor	9
2.2 Fastighetens förutsättning	10
2.3 Framtida krav inom avfallsområdet	10
3. Vatten och avlopp	11
4. El	12
4.1 Avregleringen	12
4.2 Prisinformation - datainsamling	13
5. Fjärrvärme	19
6. Oljeeldning och sotning	22
7. Totalkostnad	23
7.1 Kommuner med ett innevåarantal över 35.000	25
7.2 Kommuner med ett innevåarantal mellan 15.000 till 35.000	26
7.3 Kommuner med ett innevåarantal under 15.000	27

1. Sammanfattning

Följande undersökning har granskat taxe- och avgiftsnivåer i landets samtliga kommuner för år 2000. En flerbostadsfastighets kostnader för avfall, vatten och avlopp, el och uppvärmning och den totala kostnaden har jämförts.

1.1 Förutsättningar

Såsom metod för undersökningen har valts att "förflytta" en bostadsfastighet genom landet och jämföra kostnader för sophämtning, vatten och avlopp, elförbrukning och uppvärmning. När det gäller uppvärmningskostnader har kostnader för fjärrvärme använts i de kommuner där fjärrvärmen är det dominerande uppvärmningsalternativet. I övriga kommuner har uppvärmningen ansetts ske med oljepanna.

Förutsättningar för fastigheten:

Yta	1 000 kvm
Antal lägenheter	15
Årsförbrukning	
Elenergi	
- Fastighetsel (63A)	15 000 kWh
- Hushållsel (16A)	34 500 kWh
Fjärrvärme	
- Energibehov	193 000 kWh
- Flöde	3 860 m ³
Olja	25 m ³
Avfall	5 st 370 liters kärl/vecka
Vatten och avlopp	2 000 m ³

Tidigare genomförda undersökningar har visat på en relativt liten skillnad i kronor per kvadratmeter mellan fastigheten i den här undersökningen och större fastigheter. Därför har även denna undersökning valt att jämföra kostnaden för fastigheten enligt ovan.

Målet för undersökningen har varit att få in uppgifter för samtliga kommuner i Sverige och det målet har uppnåtts i årets undersökning. Uppgifterna kommer från respektive kommuns tekniska kontor eller motsvarande för avfall och VA-taxor samt från energi- eller elföretag för fjärrvärme och elpriser. Enbart förbrukningsavgifter har beräknats. Oljepriser för de kommuner som inte har fjärrvärme kommer från SCB:s statistik. På grund av den höga täckningsgraden är materialet ett i det närmaste heltäckande underlag för vidare analys.

Alla nyttigheter utom VA-verksamheten finansierar verksamheten fullt ut genom taxeintäkter. För VA-kostnaderna finns angivet hur stor del som är avgiftsfinansierad. Finansieringsgraden avser förhållande under år 1999.

1.2 Att jämföra taxor och avgifter

Erfarenheten från tidigare undersökningar visar att det är möjligt att jämföra taxor även om förutsättningarna skiftar. Den nyttighet som är svårast att passa in i en mall är avfallshanteringen, men det är också den som står för den minsta kostnadsdelen. Kostnaderna för de övriga

nyttigheterna är relativt enkla att beräkna. I anslutning till redovisningen av varje nyttighet finns kommentarer om hur avgifterna har beräknats och vilka osäkerheter som finns i bestämningen av priset.

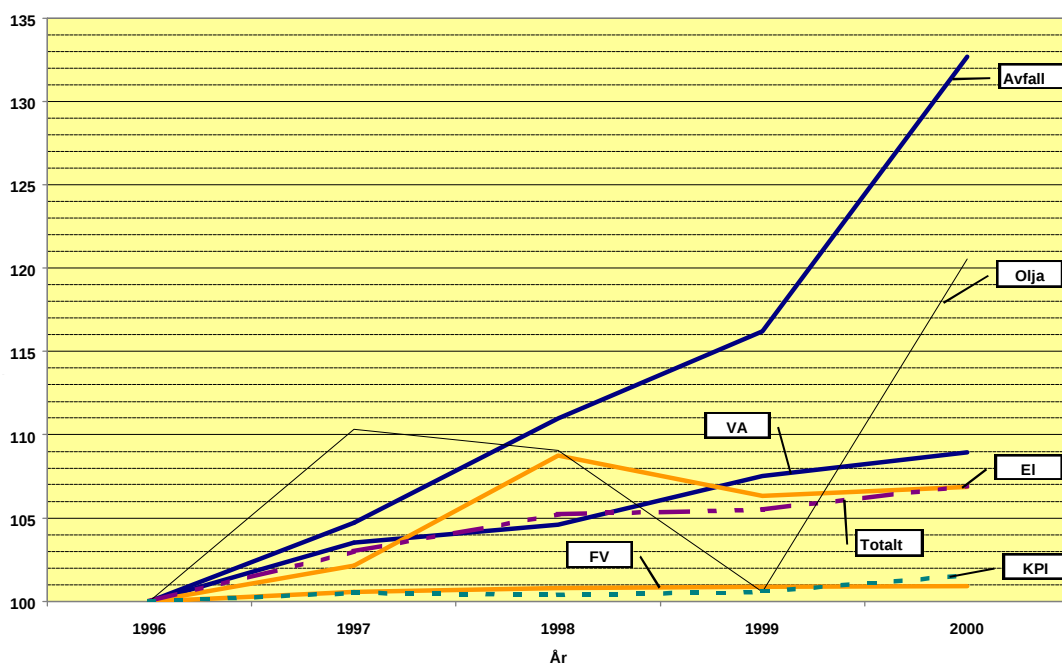
1.3 Resultat

Även denna undersökning visar på stora skillnader i taxenivåer. Störst spridning finner man bland avfalls- och VA-taxorna. Den största utgiftsposten gäller uppvärmningen där kostnaden för fjärrvärmen varierar mellan 65 och 132 kr/kvm.

Variationerna för exempelvis sophämtningen beror i många fall på hur tätt befolkad kommunen är och om den har stor andel fritidsboende. För VA-verken är kapitalkostnaden dominerande och kundtätheten ger direkt utslag i kostnaderna för verksamheten. Fjärrvärmen är dyrast på de orter där man investerat i nya, mindre värmeverk och de lägsta fjärrvärmekostnaderna uppvisar orter med sedan länge etablerad fjärrvärmeverksamhet. En låg totalkostnad för alla nyttigheter är dessutom förknippad med låg fjärrvärmekostnad. Oljepriset har ökat kraftigt sedan förra årets studie. Det betyder att de kommuner som har högst totalkostnad har oljeeldning som uppvärmningsform.

Jämförelse mellan olika taxor aldrig kan bli helt rättvis. Förhoppningsvis kan undersökningar av den här typen ändå fungera som ett lokalt diskussionsunderlag. Skillnader i årliga driftkostnader mellan olika uppvärmningsformer utgör ett viktigt beslutsunderlag för att övergå till en annan uppvärmningsform. Det som avgör valet är dock nästan alltid investerarens bedömning av hur investeringen ska förräntas. Andra viktiga bedömningsfaktorer för en fastighetsägare är miljöegenskaper, bekvämlighet och utrymmeskrav.

I det följande diagrammet visas utvecklingen för de undersökta nyttigheterna och för konsumentprisindex (KPI) mellan åren 1996 och 2000.

Figur 1: Utvecklingen av undersökta nyttigheter och KPI

Kommentarer:

Förutom den stabila generella prisutvecklingen speglad av KPI bör noteras att vi idag lever i en miljö med historiskt låga räntenivåer, vilket borde ha stor betydelse för kapitaltunga verksamheter som befinner sig i ett förvaltningsskede. Det borde således finnas gynnsamma objektiva förutsättningar för en nedåtgående pristrend för de undersökta nyttigheterna. Liksom i konkurrensutsatta branscher är det inte längre tillfredsställande att konstatera att priserna är oförändrade. Vi ser också olika grad en ökande pristrend. Oljepriset påverkas av det internationella oljepriset och påvalutakursförändringar. Priserna för resterande nyttigheter är nationellt skapade och nationellt påverkbara, inte minst genom det dominerande inslaget av kommunala huvudmän.

Prisutvecklingen på avfall kräver en speciell kommentar. Medelvärde på avfall har stigit med 14,5 % mellan 1999 och 2000, vilket skall jämföras med ett nära nog oförändrat KPI under samma period. Ungefär hälften av kostnadsökningen kan förklaras med den deponiskatt (250 kr/ton avfall) som infördes 1 januari 2000.

Sammantaget anser avgiftsgruppen att det behövs en betydligt mer ingående debatt och analys över hur man åstadkommer effektivitet för dessa studerade branscher. Inom elhandelsområdet har nu skapats en konkurrenssituation, som under kommande år kan komma även småkunder tillgodo. Men var finns debatten och åtgärderna för övriga nyttigheter?

2. Avfall

Tidigare års redovisning av att kostnaden för att ta hand om avfall varierar kraftigt mellan kommunerna håller i sig. Variationen för avfallskostnaden är fortfarande större än kostnadsvariationerna för VA, el och uppvärmning. Kommunernas olika lösningar varierar dock mycket varför det är svårt att få en entydig och enkel redovisning. De flesta kommuner har infört kärthantering och allt fler kommuner jämfört med tidigare undersökning delar upp avfallet i en komposterbar och en brännbar del. Förpackningsåtervinning är idag väl utbyggd i de flesta kommuner. Detta i kombination med kompostering gör att avfallsmängden att frakta bort från bostaden kommer att minska och ge lägre kostnader för kunderna. Avfallsflödena för hushållsavfall under föregående år framgår av tabellen nedan.

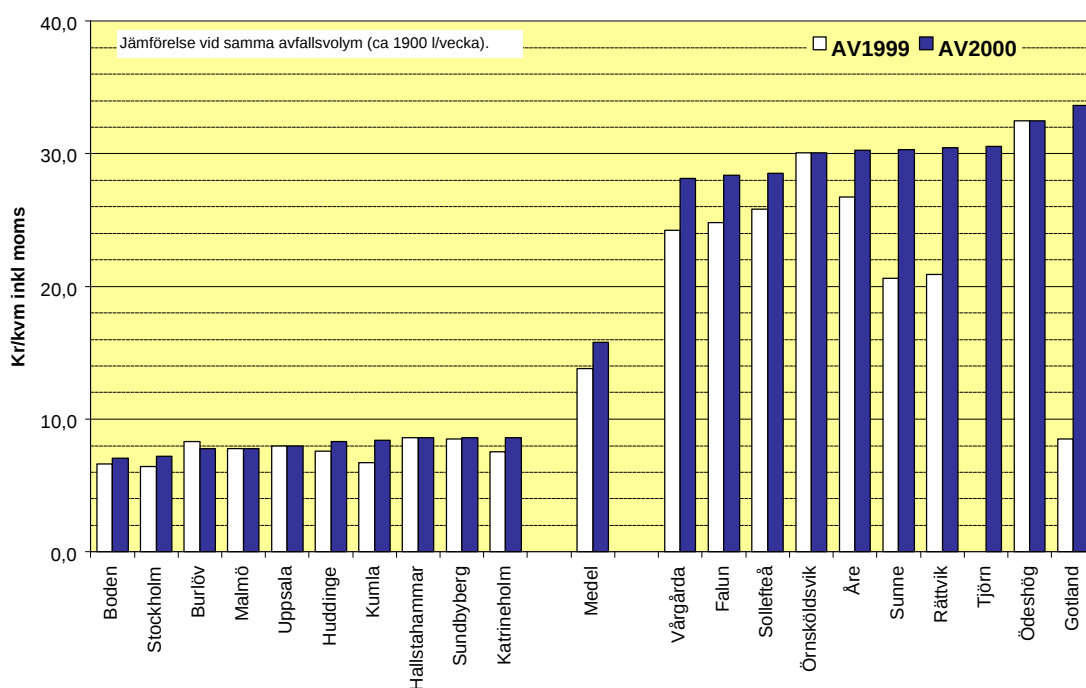
Avfallsbehandling 1999

Källa: Svensk avfallshantering 2000, RVF

Materialåtervinning	28,8%
Biologisk behandling	8,4%
Förbränning	38,0%
Deponering	24,3%
Farligt avfall	0,5%

Kommunerna/renhållningsverken har börjat med rutiner för att ta hand om sorterat och miljöfarligt avfall som elektronikskrot och liknande med ökade kostnader som följd. Kommunernas olika sätt att

hantera den nya situationen avspeglas i taxorna som ofta ändras kraftigt antingen uppåt eller nedåt. Allt avfall samlas ej heller in vid källan utan fordrar i hög grad hushållens eller fastighetsägarens medverkan.

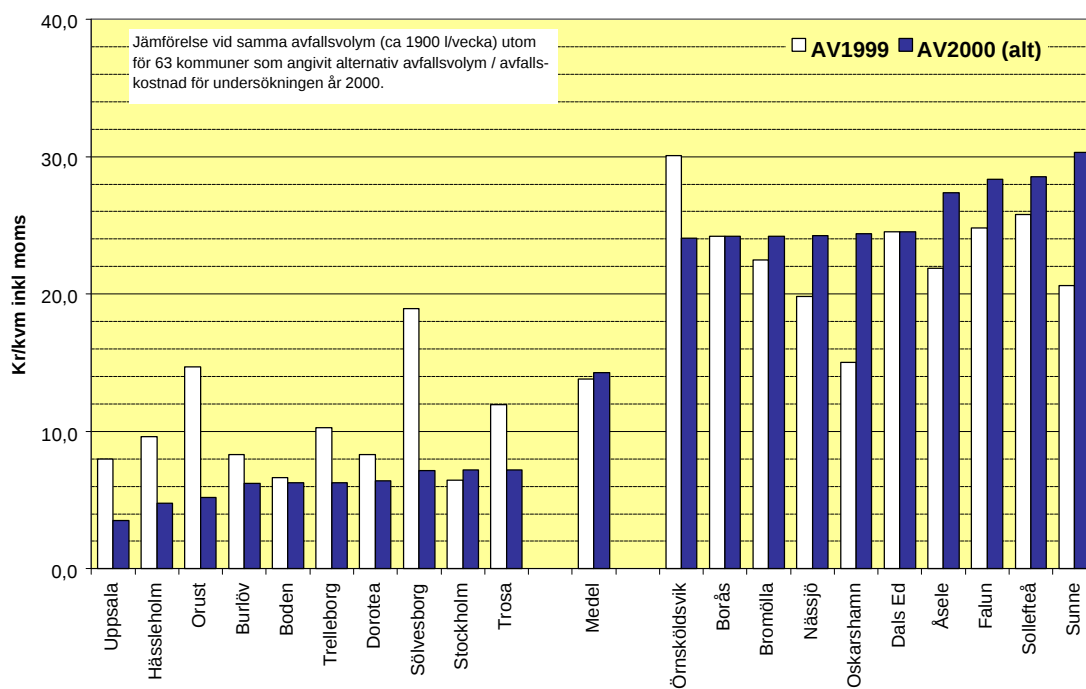

Figur 2: Kommuner med högsta och lägsta avfallskostnad (vid efterfrågad avfallsvolym 1900 l/vecka)

I diagrammet ovan redovisas de tio kommuner som har lägst respektive högst avfalls-
hanteringskostnad samt medelvärdet i undersökningen vilket var 13,8 kr/kvm år 1999 och 15,8
kr/kvm år 2000. Redovisningen i diagrammet avser de uppgifter som traditionellt tagits in och
är baserade på att 1900 liter avfall per vecka skall omhändertas. Uppgifter för samtliga
kommuner finns i bilaga 1.

Medelvärdet har stigit med 14,5 % mellan 1999 och 2000, vilket skall jämföras med ett nära
nog oförändrat KPI under samma period. Ungefär hälften av kostnadsökningen kan förklaras
med den deponiskatt (250 kr/ton avfall) som infördes 1 januari 2000.

Många av de kommuner med de högsta avfallskostnaderna bör ses som teoretiska kostnader då
man komposterar och källsorterar i stor utsträckning. Beroende på hur källsorterat avfall
omhändertas kan undersökningsmetoden bli delvis missvisande. Vissa av de flöden som
redovisats i tabellen ovan samlas in via återvinningscentraler och minskar därmed den
avfallsvolym som hämtas vid fastigheten. Av detta skäl har även kommunerna efterfrågats om
en alternativ kostnad baserat på den alternativa avfallsvolym som kommunen faktiskt samlar in
för den beskrivna typfastigheten (se redovisning nedan). Många kommuner med höga avfalls-
kostnader har glesbygdskaraktär och/eller har stor andel fritidsboende. Kostnaden för glesbygd
blir högre på grund av större avstånd och kommuner som under några månader fördubblar sin
befolkning får svårt att ha en kostnadseffektiv hantering året runt. En del kommuner som inför
källsortering/kompostering höjer också sina taxor för att öka motivationen att källsortera. Ett
30-tal kommuner har redovisat att de tar avgift i relation till avfallsvikten.

Figur 3: Kommuner med högsta och lägsta avfallskostnad (för 63 av kommunerna har använts alternativ avfallsvolym och avfallskostnad)

I figur 2 ovan redovisas avfallskostnaderna som i figur 1 men med den skillnaden att de
kommuner som angivit en alternativ kostnad mot bakgrund av en alternativ avfallsvolym än de
efterfrågade 1900 liter/vecka tagits med. Detta redovisningsform innebär att fastighetens

avfallskostnad för år 2000 sänkts från 15,8 till 14,3 kr/m². De alternativa avfallskostnaderna finns redovisade separat i bilaga 2.

Samtliga kommuner har medverkat i avfallsundersökningen. Kils kommun har emellertid endast lämnat uppgifter gällande alternativ avfallsmängd.

2.1 Allmänt om avfallshämtningstaxor

Varje kommun och fastighet har sin egen lösning på avfallshanteringen. En del har säckar i sopskåp placerade utanför fastigheten, en del har kärl i ett källarutrymme eller liknande. Detta avspeglar sig i taxorna som på olika sätt försöker ta hänsyn till den individuella fastigheten. Källsorteringen har som redovisats ovan dessutom inneburit att den faktiskt insamlade volymen i kärlen i fastigheten har minskat. Detta beror emellertid på hur kommunen väljer att samla in utsorterade fraktioner.

En jämförelse mellan två grannkommuner i Västra Götalands län, Orust och Tjörn, visar dels på svårigheten med att ta in rätt uppgifter för denna typ av studie och dels skillnaden i att lösa insamlingen av den efterfrågade avfallsvolymen.

På Tjörn tillämpas källsorterat system för hushållsavfall enligt en egen modell, som också tagits efter av flera andra kommuner. Insamling av separerade avfallsprodukter vid fastighet sker för komposterbart, brännbart och restavfall medan centrala mottagningsplatser används för övriga separerade avfallsprodukter (tidningar, glas, grovavfall, plåt, plast, kartong och miljöfarligt avfall). Konsekvensen har bl.a. blivit att den faktiska avfallsvolymen som hämtas vid fastighet har minskat till ca 25 % av den efterfrågade mängden på ca 1900 liter/vecka. Denna volym baserar sig på att de flesta faktiskt har individuell kompostering och att det i praktiken är mest restavfall som samlas in vid fastigheten. Avfallskostnaden för Tjörn är 30,6 kr/m² i undersökningens normerade fall medan den alternativa kostnaden i praktiken är 7,6 kr/m². Den senare kostnaden kräver då en betydligt högre grad av egenarbete för att förverkliga.

Även på Orust tillämpas källsortering. Till skillnad mot Tjörnmodellen så kan källsorteringen utföras fastighetsnära vilket i praktiken betyder att hela avfallsvolymen samlas in utsorterat vid fastigheten genom användning av olika kärl, backar mm. Detta fordrar att man har ett särskilt återvinningsabonnemang vilket inte alla använder sig av utan många abonnenter väljer att lämna avfall som är förknippat med producentansvar vid återvinningscentraler. Detta gör att konsekvensen även i denna kommun bl.a. har blivit att den faktiska avfallsvolymen som hämtas vid fastighet har minskat till knappt hälften av den efterfrågade mängden på ca 1900 liter/vecka. Dock kan i Orusts fall allt avfall samlas in vid fastigheten. Avfallskostnaden för Orust är 13,2 kr/m² i undersökningens normerade fall medan den alternativa kostnaden i praktiken är 5,2 kr/m². Även i detta fall kräver den senare kostnaden en högre grad av egenarbete för att förverkliga.

Dessa båda kommuner är exempel på hur det kan skilja sig åt mellan olika kommuner som tillämpar källsortering. Konsekvensen vid beräkning av kostnaden för insamling av avfallet är att i Orusts fall är det möjligt att utifrån undersökningens normalbeskrivning att beräkna kostnaden medan det i Tjörns fall blir delvis missvisande. För kommuner som inte tillämpat avfallssortering är det emellertid enkelt och korrekt att beräkna kostnaden.

2.2 Fastighetens förutsättning

För fastigheten i undersökningen har följande antagits:

- o En fastighet med 15 lägenheter, 1000 kvm boyta och motsvarande 8 st 240 liters säckar (för kärl: 5 st 370 liters kärl eller 3 st 660 liters kärl) med hämtning en gång i veckan.
- o Hämtningspoäng mellan 30-50, hämtavstånd 9 m. Inga trappor eller dörrar i hämtningsväg.
- o Kärlhyra och grovsophämtning ingår i avgiften. Om så inte är fallet; fyll i kostnaden under övriga avgifter. Anta "normal" mängd grovsopor.
- o Ingen komprimering.
- o Kommuner med uppdelning av avfall i brännbart och organiskt ber vi sända in taxan så gör vi beräkningen.

I de flesta kommuner finns något taxealternativ som stämmer överens med de givna förutsättningar. För de kommuner som har 14-dagarshämtning räknas med dubbla säck- eller kärlmängden, 10 st 370-literskärl eller 16 st 240 liters säckar. Vid avgift i kr/kg har fastighetens avfallsvikt varit normerad till ca 4.500 kg/år. Redovisningen i avgift i relation till vikt är hämtad från en plockanalys genomförd av REFORSK (FoU 145) vilket ger en något mindre sopmängd.

Allt fler kommuner tillämpar källsortering med uppdelning i vått och torrt avfall och/eller någon form av kompostering. För att jämföra sådana taxor krävs nya och betydligt mer detaljerade antaganden för att jämföra fastighetens kostnader. I praktiken är detta mycket svårt då kommunerna har så totalt skilda taxekonstruktioner och insamlingsmetoder. En komponent som det visat sig svårt att i praktiken få med i kostnadsbeskrivningen är grovsophämtningen då den hos många kommuner inte längre erbjuds. Detta visar också svårigheten att få med de olika servicenivåer som faktiskt erbjuds fastighetsägaren beroende på vilken kommun som studeras.

2.3 Framtida krav inom avfallsområdet

Avfallsområdet är satt under stora förändringar vilket sannolikt kommer att leda till ökade kostnader som på olika sätt kommer att flyttas över på fastighetsägare eller hyresgäster antingen i form av ökade kostnader eller ökad tidsinsats för källsortering och transport. De förändringar som kommer att genomföras inom den närmsta femårsperioden är bl a:

- o Nytt producentansvar (år 2001)
- o Deponiförbud av brännbart avfall (år 2002)
- o Deponiförbud av organiskt avfall (år 2005)

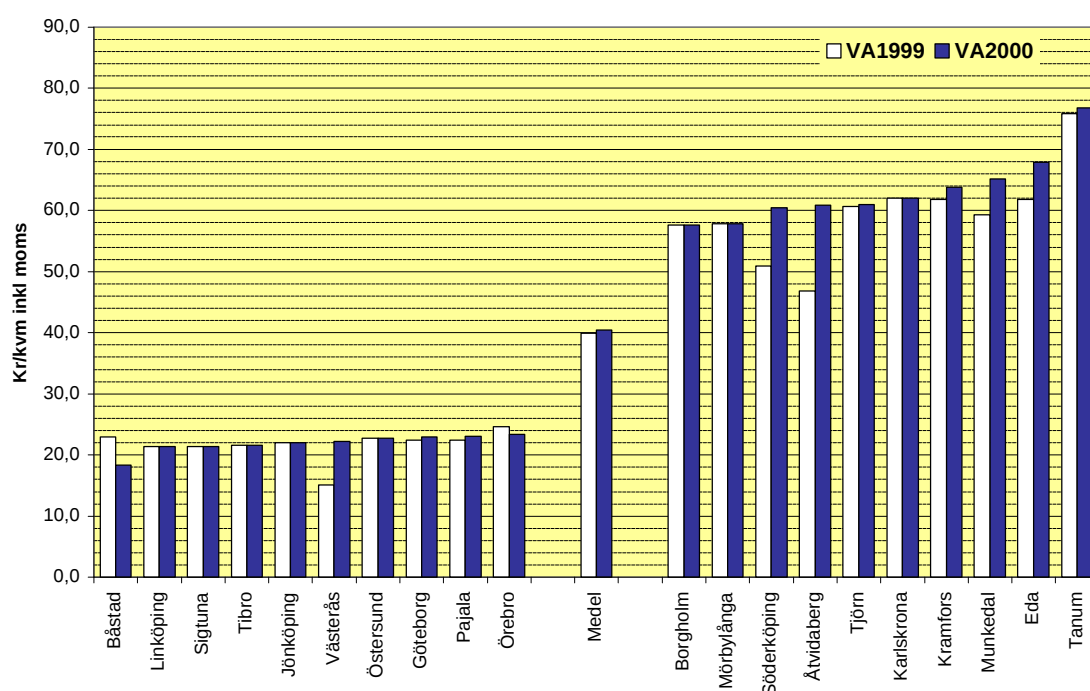
Det finns också diskussioner kring införande av förbränningsskatt vid användning av avfall som bränsle. Denna typ av beskattning finns redan i våra grannländer Danmark och Norge. Förberedelserna för att möta dessa krav ser mycket olika ut för kommunerna vilket kan innebära att kostnadsutvecklingen för avfallsområdet kan komma att stiga ytterligare.

3. Vatten och avlopp

Taxorna för vatten och avlopp förändras inte i sin uppbyggnad på samma sätt som avfallstaxorna. VA-systemet är inte lika lätt att förändra och ger en stabilare situation.

Taxornas konstruktion skiljer sig något från kommun till kommun. Alla kommuner har en fast avgift och en avgift per kubikmeter förbrukat vatten. Till detta kommer i en del fall lägenhetsavgift och/eller mätaravgift. En del kommuner har en dominerande fast del medan de flesta har en låg fast del och en hög rörlig avgift. VA-verksamheten är avgiftsfinansierad i olika hög grad och i bilaga 2 redovisas hur stor avgiftsfinansiering var 1998.

Diagrammet nedan visar kommuner med lägst och högst VA-taxor samt medel för undersökningen vilket var 39,9 kr/kvm å 1999 och 40,5 kr/kvm å 2000. I bilaga 1 finns samtliga uppgifter redovisade.

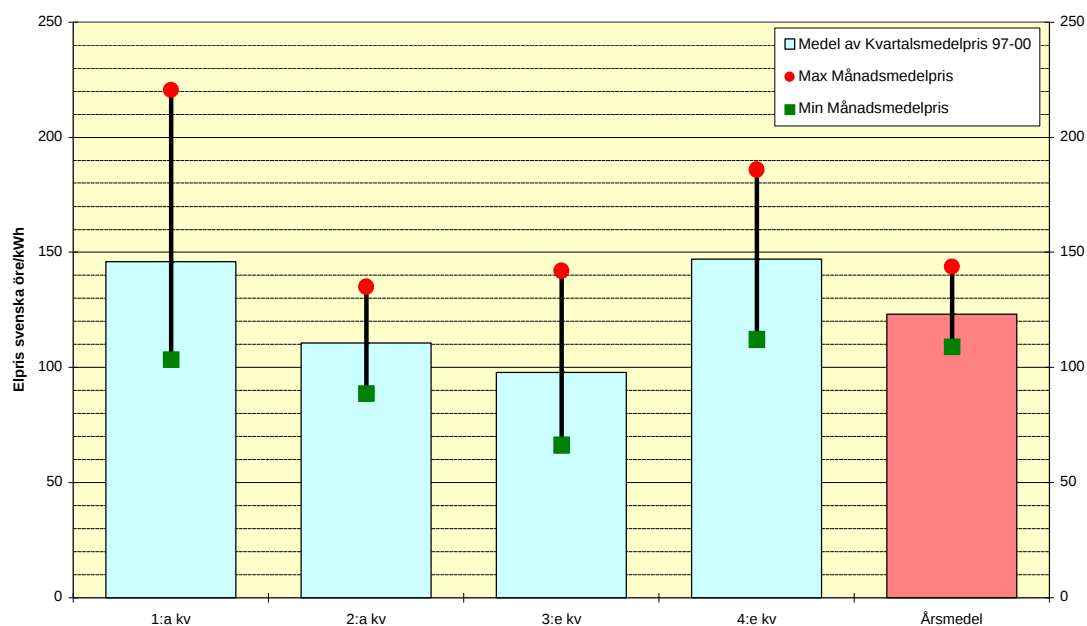
Figur 4: Kommuner med högsta och lägsta VA-taxor

Medelvärdet har stigit med 1,4 % mellan åren 1999 och 2000. Ökningen har halverats jämfört med föregående år (2,8 % mellan 1998 och 1999). Större städer har högre kundtätthet och får därmed lättare att hålla nere sina taxor. De kommuner som ligger i topp har som regel lägenhetsavgifter i taxan. I diagrammet ovan har vi inte tagit hänsyn till hur stor del av kostnaden som finansieras genom avgifter. Större kommuner har ofta 100% kostnadstäckning. Pajala tillhör de kommuner bland de tio lägsta som har en lägre avgiftsfinansiering än 100%. Ingen hänsyn har tagits till anläggningsavgifterna.

4. El

4.1 Avregleringen

Den fria elmarknaden är nu inne på sitt 5:e år. År 1996, som var första året med fri elmarknad, kunde vi konstatera höga priser på kraftbörser. Hösten 1996 låg spotpriserna i nivåer kring ca 35 öre/kWh och år 1996 blev ett år av torrårskaraktär. De följande åren 1997-2000 har elpriserna varit utsatta för en mycket stark prispress. Både norska och svenska kraftproducenter har sått till låga priser främst p.g.a. mycket god vattentillgång. Konkurrentkraftiga elpriser har också kommit ut på kraftmarknaden genom danska aktörer. De danska exportpriserna har i huvudsak baserats på kolkraft. Om vi väljer att studera månadsmedelpriser på kraftbörser för hela perioden 1997-2000 får vi följande bild under kalenderåret. Priserna redovisas exkl. energiskatt och moms.

Figur 5: Månadsmedelpriser på NordPools spotmarknad redovisade kvartalsvis 97-00

Endast några få veckor under den senaste 4 årsperiod har veckomedelpriserna legat över 20 öre/kWh.

Vi har i tidigare års avgiftsstudier symboliserat den totala elkostnaden som en kostnad bestående av tre ungefär lika stora komponenter: nätavgift, elpris och skatt. Med aktuell prisbild har nätavgiften och skatten relativt sett tagit en större andel av totalkostnaden medan elpriset minskat i betydelse. Strukturen på den totala elkostnaden, med för år 2000 relevanta siffror, kan åskådliggöras genom följande exempel, som avser en lägenhet med 2 000 kWh elbehov per år. Vi har då förutsatt att elpriset handlats upp i konkurrens antingen genom att teckna 1-årsavtal med befintlig elleverantör eller genom att byta elleverantör.

Avgiftsdel	Rörlig del (öre/kWh)	Rörlig del (kr/år)	Fast del (kr/år)	Totalt (kr/år)
Elpris	15,0	300	170	470
Nätavgift	10,0	200	500	700
Elskatt	16,2	302		302
Totalt exkl. moms	41,2	802	670	1 472
Moms (25%)	10,3	201	168	369
Totalt	51,5	1 003	838	1 841

I typlägenheten utgör 470 kr den förhandlingsbara delen eller ca 25 % av den totala årliga elkostnaden på ca 1 840 kr. Nätdelen svarar numera för ca 40 % av den totala elkostnaden medan skatterna svarar för ca 35 %. Elskatten är för vissa Norrlandskommuner 10,6 öre/kWh.

I de tre stora blocken Vattenfall, Birka och Sydkraft är det kommunala inflytandet störst i Birka där Stockholms Stad äger 50 %. I det tidigare "kommunala Sydkraft" är kommunerna tillsammans numera minoritetsägare. Uppsala, som är landets till storleken 4:e kommun, lämnar efter Vattenfalls förvärv under detta år också den kommunala sfären.

4.2 Prisinformation - datainsamling

Eftersom undersökningen avser ett hyreshus har den dominerande tätortsdistributören valts då flera nätföretag förekommer. Det är också värt att notera att energiföretag som ej har kommunal huvudman fortsätter att öka i antal. Summan av de "kommunala energiföretagen" dominerar dock fortfarande som leverantör om vi räknar antalet kommuner.

Fastighetens elförbrukning delas upp i fastighetsel och hushållsel. Elföretagens mest förmånliga tariffer, vilket oftast är en s.k. enkeltariff, har använts. Förbrukningar och övriga förutsättningar framgår av avsnittet "Förutsättningar" ovan.

4.3 Redovisning av priser

I det följande redovisar vi både elpriser för de tio största elhandelsföretagen och nätavgifter för samtliga kommuner och därmed förknippat nätföretag. Den totala elkostnaden inklusive moms redovisas kommunvis och uttrycks i kronor per kvadratmeter.

4.3.1 Elpriser (konkurrensutsatt del)

Turbulensen på elmarknaden bedöms vara alltför stor för att det skall vara meningsfullt att spegla en prisbild som avser kalenderåret 2000 för varje enskild aktör. Med en timfärs spotmarknad och fastprisavtal som ibland justeras varje månad har vi valt att beskriva elmarknaden och elpriset för de tio största aktörerna i tidsläget juni år 2000. Sedan våren år 2000 erbjuder de flesta elleverantörerna 1- 2 resp 3 – åriga avtalspriser. Priserna är rullande månadsvis vilket innebär att ett 1-årigt elavtal i princip kan byta prisnivå varje månad under hela året.

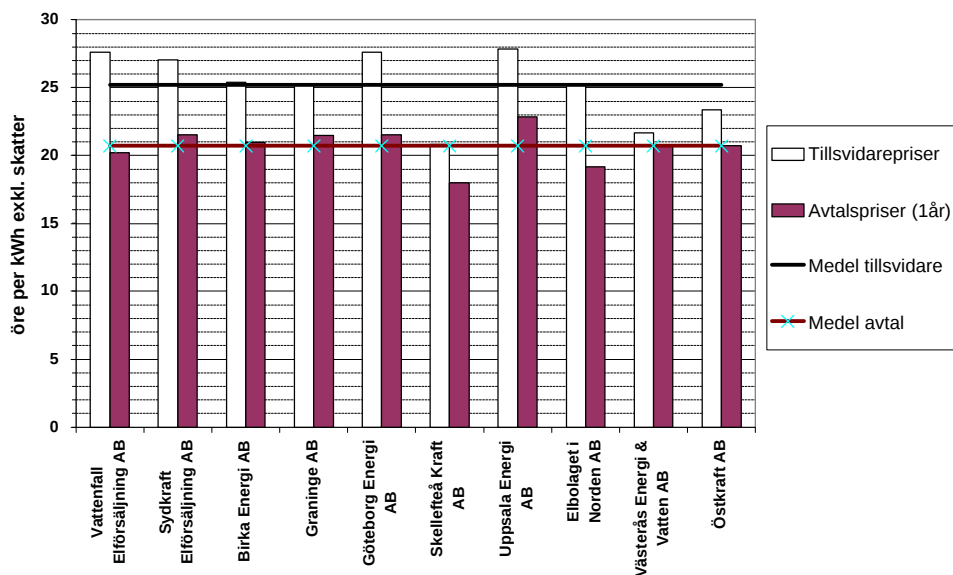
De tio elhandelsbolagen som nedan studerats svarade 1999 totalt för över 90 % av den svenska elförsäljningen.

Samtliga elpriser har inhämtats genom direktkontakt med resp elhandelsbolags kundtjänst. För att få en rättvisande bild avser sammanställningen nedan prisläget juni år 2000 för samtliga tio redovisade elhandelsföretag. Undersökningen har valt att studera prisläget för:

1. Elpriset för avtalslös kund (**tillsvidarepris**), dvs. kunden faktureras det gamla koncessionspriset som fortfarande är den vanligaste affärssuppgörelsen mellan elleverantörer och svenska elkunder. Det kan här noteras att fortfarande är ca 90 % av de svenska elkunderna kvar hos sin "gamle elleverantör", antingen som avtalskund eller som tillsvidarekund dvs. de flesta elkunder har trots mer eller mindre intensiv uppvaktning från "det egna" eller andra elhandelsbolag valt att hålla sig helt passiva.
2. Elpriset för **ett 1-årigt avtal** tecknat i juni månad år 2000. Det finns både 2-åriga och 3-åriga avtalserbjudande men vi har valt att fokusera på 1-årsavtalet.

ELHANDELSFÖRETAG (ordnade efter storlek)	Tillsvidarepriser			Avtalspriser (1år)			Diff.
	öre/kWh	öre/ kWh	SEK	öre/kWh	öre/kWh	SEK	SEK
	exkl. moms	inkl. elskatt och moms	inkl. elskatt och moms	exkl. moms	inkl. elskatt och moms	inkl. elskatt och moms	inkl. elskatt och moms
Vattenfall Elförsäljning AB	27,6	54,7	27 099	20,2	45,5	22 531	4 568
Sydkraft Elförsäljning AB	27,0	54,1	26 756	21,5	47,2	23 353	3 403
Birka Energi AB	25,4	52,0	25 739	21,0	46,5	23 003	2 736
Gräninge AB	25,3	51,8	25 652	21,5	47,1	23 305	2 347
Göteborgs Energi AB	27,6	54,7	27 099	21,5	47,1	23 338	3 761
Skellefteå Kraft AB	20,8	46,3	22 894	18,0	42,8	21 163	1 731
Uppsala Energi AB	27,8	55,1	27 254	22,8	48,8	24 161	3 094
Elbolaget i Norden AB	25,2	51,8	25 616	19,2	44,2	21 876	3 741
Västerås Energi & Vatten AB	21,7	47,3	23 438	20,7	46,1	22 843	594
Östkraft AB	23,4	49,5	24 489	20,7	46,1	22 843	1 646
MEDEL	25,2	51,7	25 604	20,7	46,1	22 842	2 762

Tabellinformationen har åskådliggjorts i nedanstående diagram:

Figur 6: Tillsvidarepriser och avtalspriser (1år) för de tio största elhandelsföretagen juni 2000

Under 1999 kunde vi konstatera att medelpriset för samtliga elhandelsbolag var 26,6 öre/kWh exkl. elskatt och moms. Medelvärdet för de tio största företagen år 2000 är 25,2 öre/kWh exkl. elskatt och moms. Även för tillsvidarepriserna har det alltså skett en viss sänkning på ca 5 procent.

Av informationen framgår att det skiljer 4 360 kr per år inkl moms mellan högsta och lägsta elhandelsbolag om vi studerar tillsvidarepriserna för dessa tio största bolag. Eftersom el är en homogen produkt måste denna prisskillnad betraktas som relativt stor. Företagen har således olika snabbt anpassat sig till de nya elprisnivåerna som gäller på elmarknaden.

Genom att teckna ett 1-års avtal sänker vi elkostnaden i genomsnitt för typfastigheten inkl. elskatt och moms med 2 760 kr per år motsvarande 5,5 öre/kWh eller med knappt 11 %.

Om vi uppskattar att storleksordningen ca 50 TWh (30 – 35 % av hela det svenska elbehovet) fortfarande lever avtalslöst och att ovanstående prisskillnad består mellan tillsvidareavtal och 1-års avtal så motsvarar detta ett belopp på 2,5 – 3 miljarder per år.

Skillnaden mellan det högsta tillsvidarepriset och det lägsta avtalspriset är naturligtvis än större. Denna skillnad inkl. elskatt och moms är 6 090 kr per år motsvarande 12,3 öre/kWh eller en sänkning med 22 %.

Övriga kommentarer och iakttagelser

Det totala elhandelspriset består oftast av en fast och en rörlig del. Det rörliga priset för de tio största elhandelsbolagen varierar från 17,8 till 25,2 öre/kWh medan den fasta delen varierar från 0 kr per år (i tvåfall) till 300 kr per år.

I 1-årsavtalen kan vi notera att de fasta avgifterna varierar från knappt 100 – 200 kr/år medan de rörliga priserna ligger i nivåer mellan 14,9 och 16,9 öre / kWh.

Totalt är skillnaden mellan billigaste och dyraste elhandelsbolag större när det gäller tillsvidarepriserna än när det gäller avtalspriserna. Avtalskunderna får idag mycket likvärdiga erbjudanden från de olika elhandelsbolagen. Ovanstående harmonisering av avtalspriserna är naturligtvis den största orsaken till att förhållandevis så få kunder byter elleverantör.

Vi vill poängtera att bilden ovan, när det gäller 1- års avtalen, måste betraktas som färskvara. Den inbördes ordningen mellan elhandelsbolagen kan med mycket små prisjusteringar förändras under året.

Konstateras kan att inget av de ”tre stora” elhandelsbolagen (Vattenfall, Sydkraft eller Birka) har satsat på att profilera sig som företag med låga elpriser. Resultattappet hos de svenska elhandelsbolagen har troligtvis ej nått botten. Hela detta resonemang förutsätter naturligtvis att den mycket starka kraftbalansen består. Vid en bristsituation kan vi mycket snabbt få helt andra avtalspriser.

Det är således fortfarande mycket lönsamt för en svensk elkund att ringa sin elleverantör och teckna ett avtal. Nyligen genomförd enkätundersökning visar att ca 70 % av de svenska elkunderna fortfarande faktureras ett s.k. tillsvidarepris.

Antal kunder, som fortfarande betalar enligt tillsvidarepris, är anmärkningsvärt stort, eftersom mätarproblematiken är borta i samband med leverantörsbyte. Kundens enda motprestation för att få lägre elpris är endast ett telefonsamtal till sin elleverantör.

4.3.2 Nätavgifter

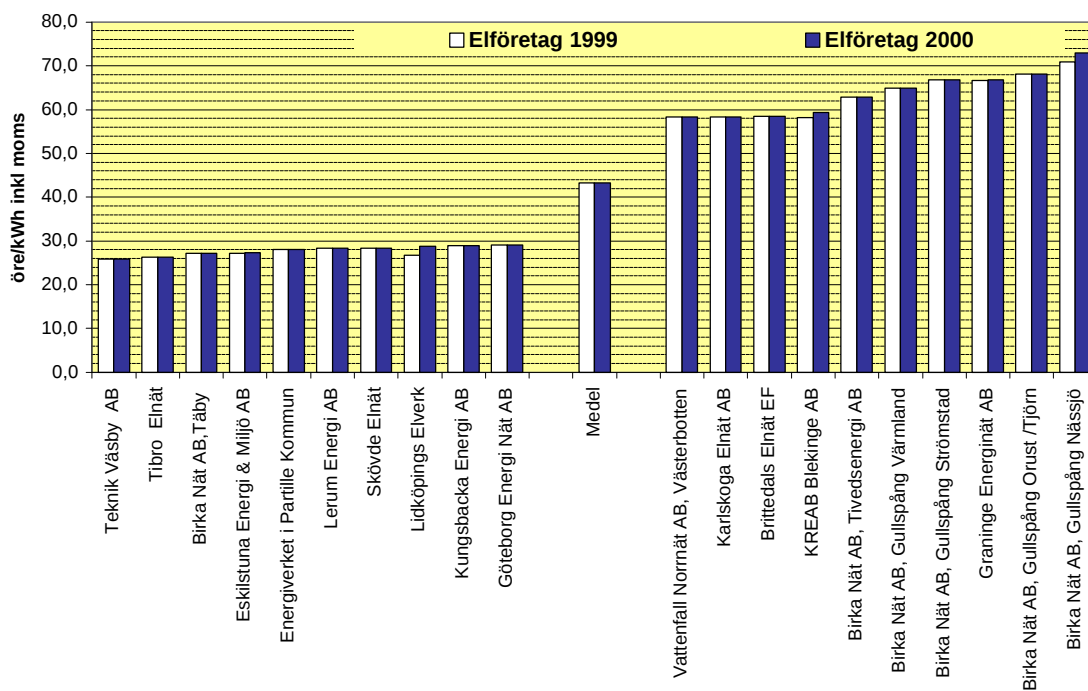
På motsvarande sätt som för elpriser har en jämförelse gjorts för nätavgifter. Medel för nätavgiften under första halvåret år 2000 var 43,3 öre/kWh, medan den för motsvarande tid år 1999 var 43,2 öre/kWh. I årets jämförelse har endast nätföretag medtagits som utgör dominerande nätföretag inom någon kommun, varför 1999 års medel har sänkts något jämfört med avgiftsrapporten år 1999.

När det gäller storleken på nätavgifter så är företagens distributionsförhållanden en viktig parameter. Det betyder att nätföretag med få kunder per ledningskilometer (landsbygdsdistribution) har en högre naturlig nätkostnad än nätföretag med många kunder per ledningskilometer (tätortsdistribution).

För att statistiskt beskriva skillnaden i fysiska förutsättningar för de svenska nätföretagen kan nämnas följande tal:

Nätbolaget KREAB Blekinge AB har byggt i medeltal ca 335 meter ledning per kund för att nå sina ca 3 700 kunder medan Birka Elnät för sin stockholmsdistribution endast har behövt bygga ca 17 meter per kund för att nå sin kundstock på ca 450 000 kunder. Medianvärdet för de Svenska bolagen ligger på ca 90 meter. Det är naturligtvis angeläget att på samma gång notera att den specifika investeringen per meter ledning är mångdubbelt högre i huvudstaden än på den blekingska landsbygden.

De ”fysiska förutsättningarna” är dock långtifrån den enda förklaringen till den relativt stora prisskillnaden mellan nätägarna.

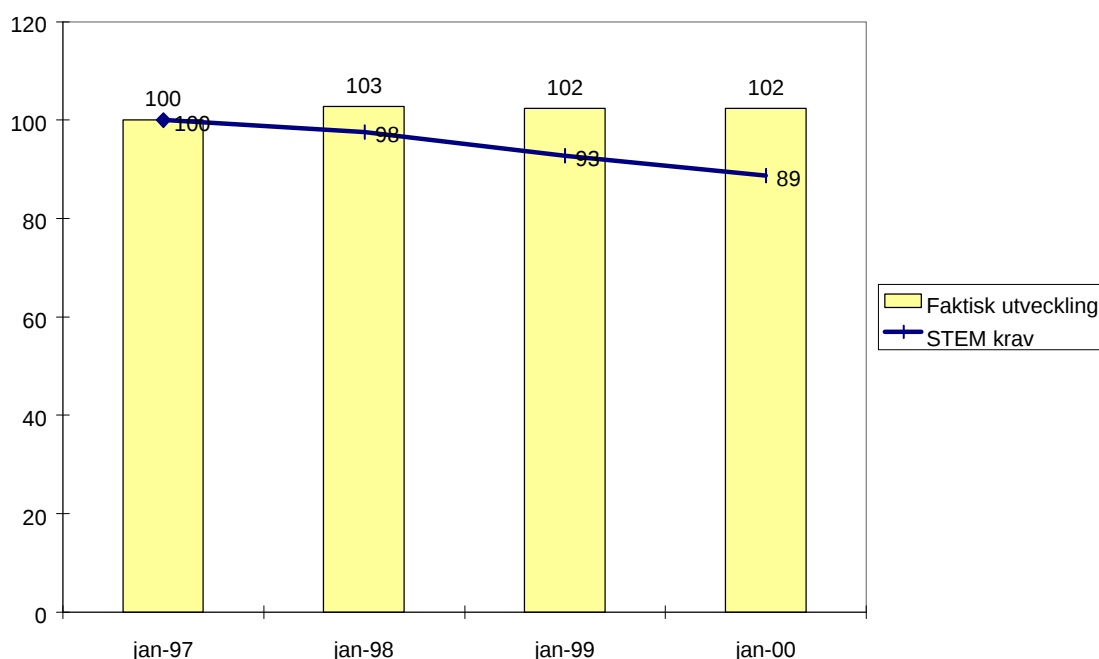

Figur 7: Nätavgifter företagsvis (10 lägsta, medel, 10 högsta)

Kommentarer: Inte oväntat är det företag med stort inslag av glesbygd som har de högsta nätavgifterna och nätföretagen med lokalnät i tätorter som har de lägsta nätavgifterna. Vår undersökning visar att nätpriserna mellan 1999 och 2000 i princip legat stilla. Skillnaden i medelpriset, för samtliga nätföretag, mellan de två åren är endast 0,15 öre/kWh.

Skillnaden mellan billigaste och dyraste nätföretag för typfastigheten blir enligt grafiken ovan mycket hög. Det medelstora tätortsföretaget, Teknik Väsby AB har ett nätpris på 25,9 öre/kWh medan Birka Nät AB för sin landsbygdsdistribution i östra Småland fakturerar 73 öre/kWh, eller en prisnivå ca 180 % högre.

Nätmyndigheten har genom sina allmänna råd om nätavgifter NUTFS 1997:1 fastställt en rationaliseringsfaktor per år för åren 1998, 1999 och 2000. Detta rationaliseringskrav ska sen tillämpas ovanpå ett s.k. faktorprisindex som SCB tar fram varje år. En tillämpning av NUTFS 1997:1 för prisutvecklingen på nättjänster 1997-2000 har åskådliggjorts nedan för en lägenhetskund (STEM krav i nedanstående figur). Vi ser här att myndighetens krav ligger ca 13 % under det faktiska medelpriset år 2000!

Figur 8: Nätkostnader för lägenhetskund, bas 1 jan 1997

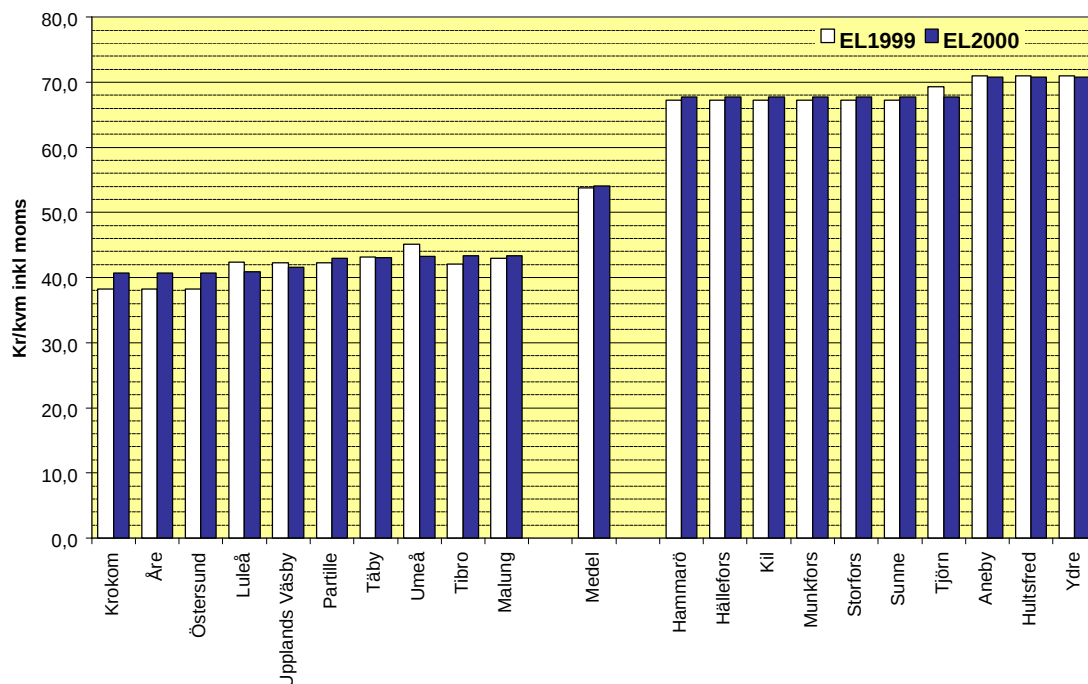
4.3.3 Sammanlagda elkostnader inklusive skatter

Här redovisas den totala elkostnaden för vårt typhus. I den totala elkostnaden ingår elpris, nätavgift, punktskatter och moms. De flesta av landets kommuner hade under första halvåret 2000 en punktskatt (konsumtionsskatt) på 16,2 öre/kWh. Vissa norrlandskommuner har en punktskatt på 10,6 öre/kWh. På alla avgiftselement, alltså även på punktskatten, tillkommer moms med 25%.

Vi vill ånyo understryka att det inlagda elpriset utgör medelpriset för landets tio största elhandelsbolag vid halvårsskiftet år 2000. De tio största elhandelsbolagen är, som tidigare nämnts, elhandelsaktörer till 90 % av landets elkunder.

Diagrammet nedan visar kommuner med lägst och högst total elkostnad samt medel för undersökningen vilket var 54,1 kr/kvm år 2000 jämfört med 53,8 kr/kvm för år 1999. Att totala elkostnaden höjts trots att elhandel och nät minskat något beror på den elskattehöjning på 1,1 öre/kWh som varit mellan år 1999 och år 2000.

Elkostnaden har liksom för övriga nyttigheter uttryckts i kronor per kvadratmeter inkl. moms.

Figur 9: Totala elkostnaden kommunvis (10 lägsta, medel, 10 högsta)

Kommentar: Flera norrlandskommuner har av tradition låga elpriser. Dessutom betalar norrlandskommunerna en lägre punktskatt på el vilket motsvarar 3,5 kr/kvm.

Differensen för Nils Holgerssonfastigheten mellan kommuner med lägst resp. högst elkostnad har sjunkit något. För 1999 kunde vi konstatera en differens på ca 85 %. Detta tal har under år 2000 sjunkit till strax över 70 %. De dyraste har således sänkt något medan de billigaste har höjt.

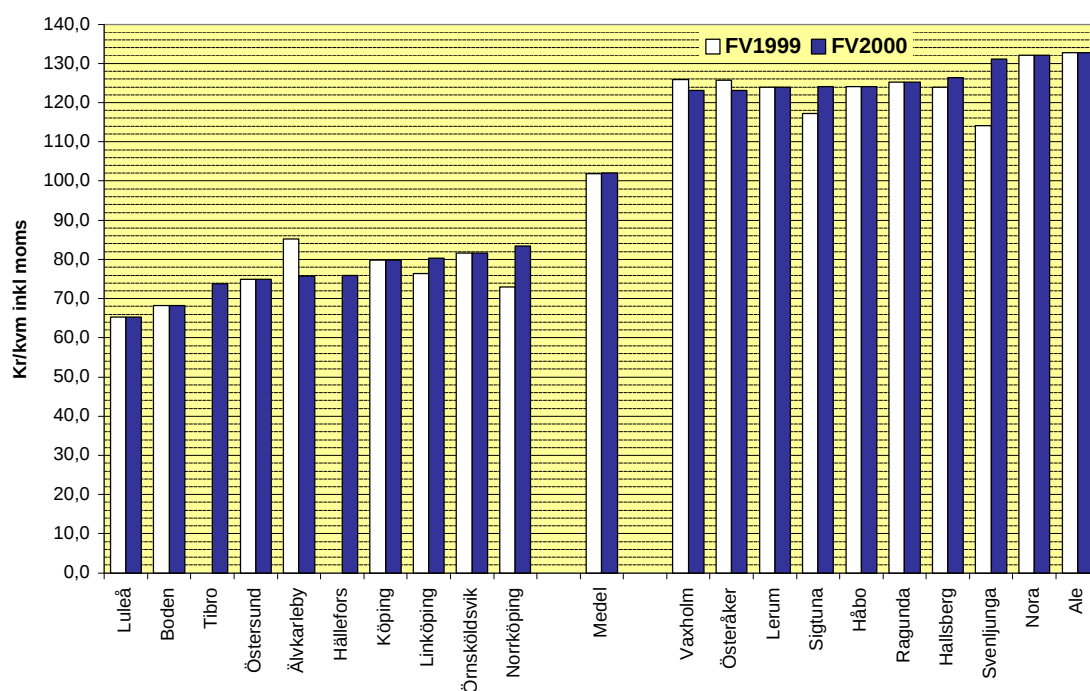
Bland de tio kommuner med lägst elkostnad under år 2000 återfinns fem kommuner som fanns med på samma lista för år 1999. De fyra kommunerna med lägst elkostnad är norrlandskommuner. Här skall vi då notera den konkurrensfördel som skillnaden, 5,6 öre/kWh, i själva skattesatsen utgör.

Bland de tio kommuner med högst elkostnad är kontinuiteten när det gäller att behålla den relativa prisnivån i landet ännu större. För år 2000 är åtta av tio kommuner desamma som under föregående år. De tre kommuner som har högst elkostnad återfinns i Småland.

5. Fjärrvärme

Fjärrvärmen har byggts ut kraftigt under de senaste åren och är den dominerande uppvärmningsformen i flera tätorter. I årets undersökning är det 216 st kommuner av totalt 289 st där fjärrvärme har ansetts utgöra den dominerande uppvärmningsformen för flerbostadshus i centralorten. För att fjärrvärmen ska vara ett realistiskt alternativ krävs att den kan vara konkurrenskraftig gentemot andra uppvärmningsalternativ som olja och el.

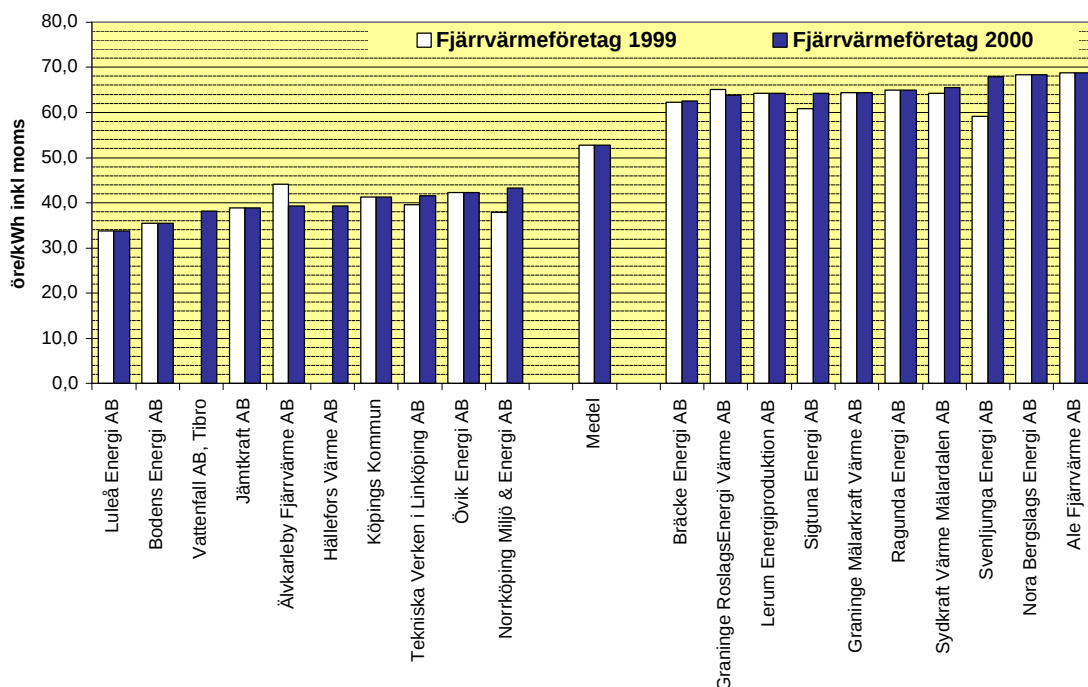
I diagrammet nedan redovisas kommuner med lägst och högst fjärrvärmekostnad och medel för undersökningen vilket var 102 kr/kvm år 2000 jämfört med 102 kr/kvm för år 1999, dvs. oförändrade priser. I bilaga 1 finns samtliga uppgifter redovisade. I bilaga 2 finns samma siffror omräknade till kr/MWh.

Figur 10: Kommuner med högst och lägst fjärrvärmekostnad

Undersökningen visar även i 2000 års studie stora skillnaderna i fjärrvärmekostnader. De lägsta kostnaderna finns i etablerade "fjärrvärmestäder" som byggt ut sina nät under lång tid. Större städer har också fördelen av högre kundtätthet jämfört med mindre orter. De högsta kostnaderna finns i mindre kommuner som byggt ut fjärrvärme under de senaste 10-15 åren. I dessa senare kommuner har ibland fjärrvärmenäten en begränsad omfattning. Värmekostnaden och därmed totalkostnaden blir då representativ endast för vissa hyresfastigheter i tätorten.

I nedanstående diagram har istället fokus satts på fjärrvärmeföretagen. Liksom i övriga diagram har åskådliggjorts de tio med lägsta priser, medelvärdet av alla företag samt de tio företag som uppvisar de högsta fjärrvärmepriserna. Notabelt är att det finns företag bland de tio lägsta som höjt sina priser och något företag som sänkt sina priser jämfört med år 1999. Bland de tio högsta har skett marginella förändringar mellan de två åren. Det finns ett undantag, men här beror ökningen på att det finns en direkt koppling till oljepriset i taxan.

Figur 11: Företag med högst och lägst fjärrvärmekostnad

Kommentarer:

Fjärrvärmekostnaderna har stigit marginellt mellan studierna 1999 och 2000. I 2000 års studie har ytterligare 23 fjärrvärmerörelser medtagits. Medelvärde har på grund av en större antal värden förändrats något mellan åren.

Det utvalda typhuset är i regel mindre än genomsnittsfastigheten för många fjärrvärmerörelser. Det betyder att det genomsnittliga priset för en fjärrvärmerörelse oftast ligger lägre. Likaså är medelpriset baserat på antalet deltagande kommuner och inte vägt med energiomsättningen. Det har hela tiden varit avsikten att spegla skillnader för ett specifikt typhus och därmed för en specifik fastighetsägare och deras hyresgäster. Medelvärde ska således ej uppfattas som något "Sverigesnitt" för fjärrvärme. Vid en sådan jämförelse kommer stora fjärrvärmerörelser att få en större vikt. Enligt uppgifter från Fjärrvärmeföreningen skulle ett sådant vägt "Sverigesnitt" för vårt typhus ligga ca 3,2 öre per kWh lägre. Ett något större typhus skulle också ha gett ett lägre genomsnittligt pris. Tidigare års rapporter har visat att den relativa skillnaden mellan fjärrvärmeföretagen generellt kvarstår. Dock ska påpekas att flera av de företag som ligger allra högst har en större avvikelse mellan vårt typhus och ett såg en fem gånger så stor fastighet än den genomsnittliga skillnaden.

Det ska också noteras att fjärrvärmepriserna från olika leverantörer kan innefatta olika leveransåtaganden. Några fjärrvärmeverk äger och driver fjärrvärmecentralerna i huset och vissa inkluderar serviceåtagande. Likaså varierar uttaget av anslutningsavgift och anslutningslån historiskt samt sättet att återbetala lånen både inom ett företag och mellan företagen. Det gör att en helt rättvisande jämförelse mellan olika fjärrvärmeföretag är en svår uppgift. Genom det kompletta underlag som finns i årets undersökning finns dock ett mycket bra källmaterial för att lokalt föra en diskussion om prissättningen av värme.

I vår studie har inhämtats officiella priser, som inrapporteras av fjärrvärmeföretagen. Det finns hos vissa företag, bl a Birka Energi Värme (Stockholm), ett stort inslag av individuella kontrakt även för mindre fastigheter som vårt typhus.

Rent generellt kan konstateras att priskonstruktionerna för fjärrvärme i många fall är alltför komplicerade. En intressant iakttagelse är att flera av de fjärrvärmeföretag som nyetablerar sig använder en konkurrenskraftig och enkel priskonstruktion med bara ett pris i öre per kWh.

6. Oljeeldning och sotning

I de kommuner som saknar fjärrvärme antas uppvärmningen ske med oljeeldning. Förbrukningen beräknas till 25m³ per år vilket motsvarar en årsmedelverkningsgrad på 78 %. Samma priser används för hela landet.

	1999	2000
Eo1 mk3 (kr/m ³ inkl skatt, exkl. moms)	3 040	3 490
Oljekostnad (kr inkl moms)	3 800	4 360

(Källa: SCB)

Kommentar:

För studien 2000 har medelvärdet av 2:a halvåret 1999 och 1:a halvåret 2000 använts. Skälet till det är att det kan återspegla fastighetsägarens inköpsmönster och även vara en bättre jämförelsegrund mot de fjärrvärmerörelser som använder oljepriser i sin prissättning.

Oljeeldning medför kostnader för sotning. Sotningstaxan är samma i hela landet och sotning och imkanalsrensning kostade 2 398 kr 1995. Samma siffror används idag.

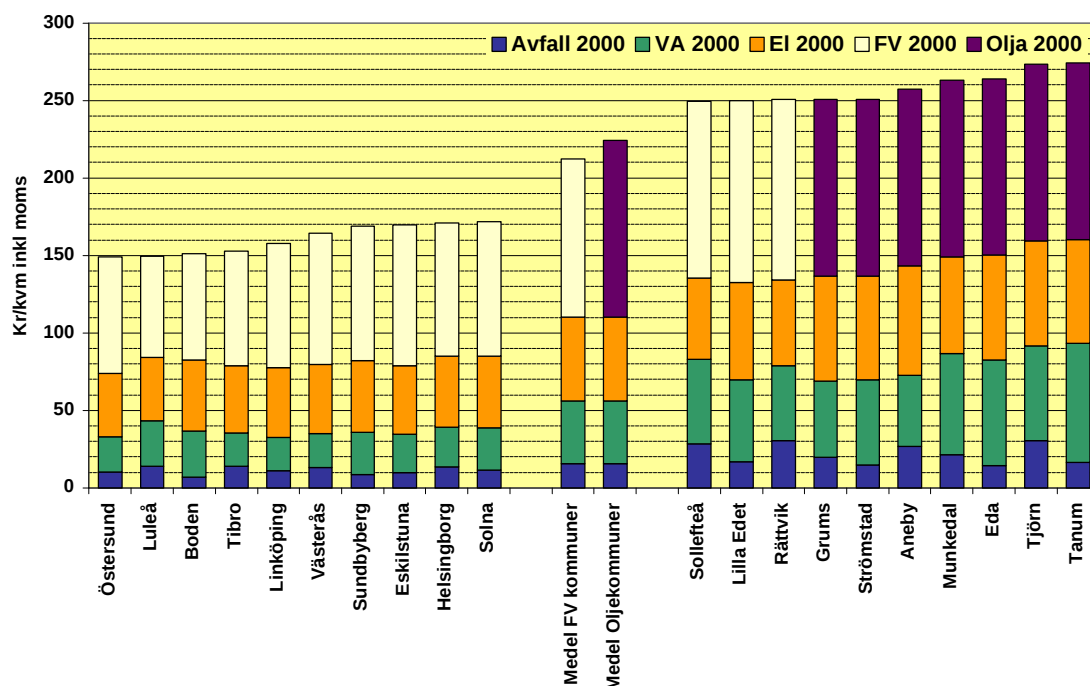
För att upprätthålla en bra funktion på oljeanläggningen har två servicebesök inlagts med en beräknad årskostnad på 2.500 kr.

	1999	2000
		109
Oljekostnad (25 m3)	90 175	063
Sotningskostnad (kr inkl moms)	2 398	2 398
Servicekostnad (2 ggr/år)	2 500	2 500
Totalkostnad	95 073	113
		961
Kvadratmeterkostnad	95,1	114,0

Såsom framgår av ovanstående har enbart årliga driftkostnader (kortsiktiga marginalkostnader) inlagts för oljeeldningen. Sett ur ett kundperspektiv för en befintlig oljeanläggning är det oftast skillnader i årliga driftkostnader mellan olika uppvärmningsformer som utgör den ekonomiska drivkraften för att övergå till annan uppvärmningsform. Vid nybyggnad av fastighet eller då det är aktuellt med ett utbyte av en oljeanläggning bör hänsyn tas även till skillnader i kapitalkostnader mellan uppvärmningskostnader (långsiktiga marginalkostnader).

7. Totalkostnad

Summerar man de olika kostnaderna får man diagrammet enligt nedan. Medelvärde för en kommun med fjärrvärme var 212 kr/kvm år 2000 och 209 kr/kvm för år 1999.

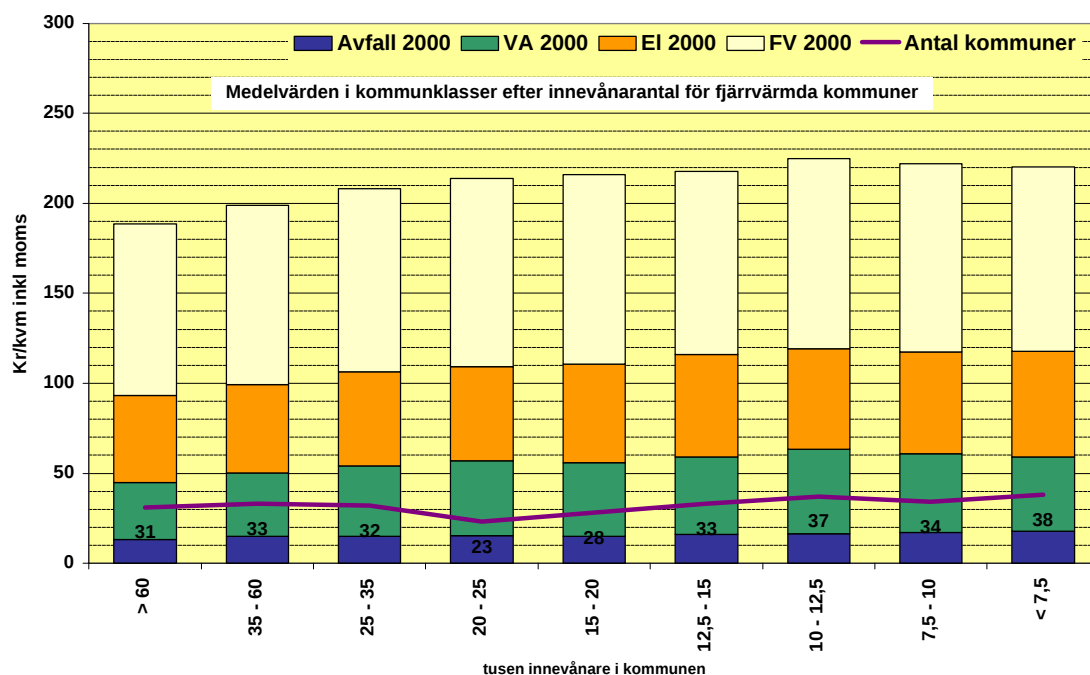

Figur 12: Kommuner med högst och lägst totalkostnad

De tio kommuner som har lägst totalkostnad får den positionen framförallt genom att ha låga fjärrvärmekostnader. Dessa tio kommuner är också relativt stora kommuner.

De tio kommuner som har den högsta totalkostnaden kommer dit på grund av en kombination av höga VA-taxor, höga avfallskostnader, höga nätavgifter för el samt en hög kostnad för uppvärmning med olja. Dessa kommuner har genomgående relativt låga inneklimatskador.

Ovanstående korta analys leder till att undersöka kommunstorlekens betydelse för totalkostnaden. Detta åskådliggörs i följande diagram, där totala antalet kommuner i Sverige har delats in i nio klasser med ca 30 kommuner i varje klass.

Figur 13: Medelvärden av totalkostnad som funktion av kommunstorlek (fjärrvärmda kommuner)

Av figuren framgår att det finns ett entydigt samband även om effekten planar ut och till och med vänder för riktigt småkommuner. Skillnaden mellan medelvärdena för de olika kommunklasserna med lägsta respektive högsta kostnaden är nära 40 kr/kvm. Detta motsvarar en kostnadsskillnad på ca 20% mellan lägsta och högsta medelvärde.

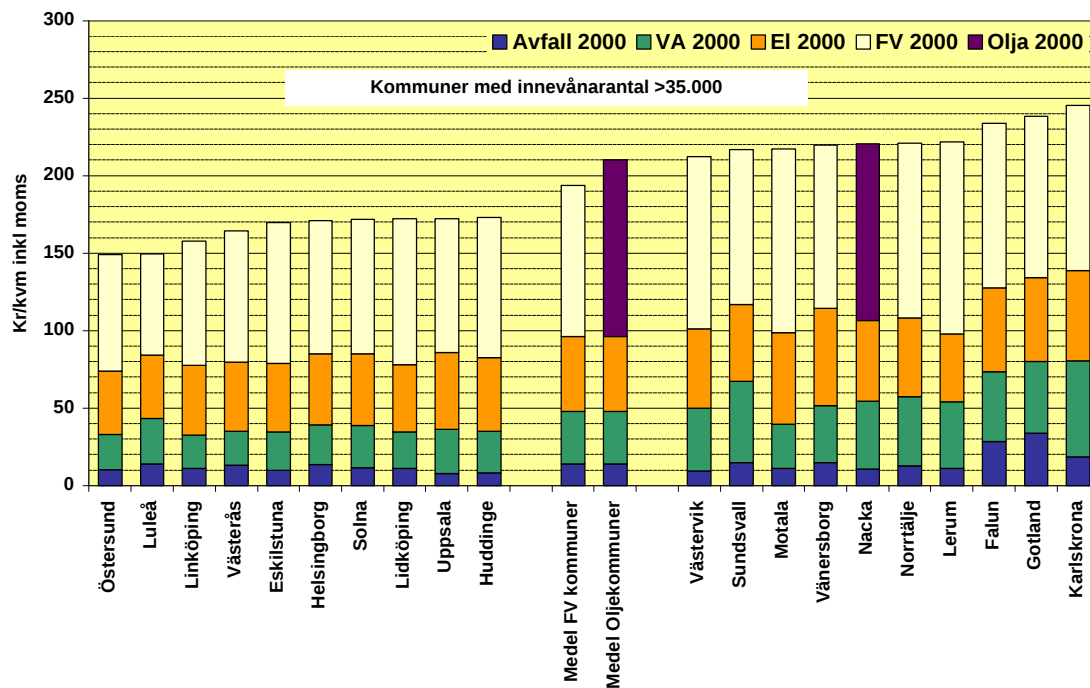
Vi anser därför att det är mest intressant att försöka jämföra kommuner av liknande storlek med varandra.

Materialet medger en uppdelning på alla dessa nio storleksklasser av kommuner. Men för att inte "skymma skogen för alla träd" har vi valt att redovisa materialet i tre storleksklasser:

- Kommuner med ett innevånarantal över 35.000
- Kommuner med ett innevånareantal mellan 15.000 – 35.000
- Kommuner med ett innevånarantal under 15.000

I det följande redovisas totalkostnaden för dessa storleksklasser och därmed anser vi att jämförelsen mellan de tio lägsta, medel och de tio högsta få en bättre relevans än om samma analys görs på alla kommuner oberoende av storlek.

7.1 Kommuner med ett innevånarantal över 35.000

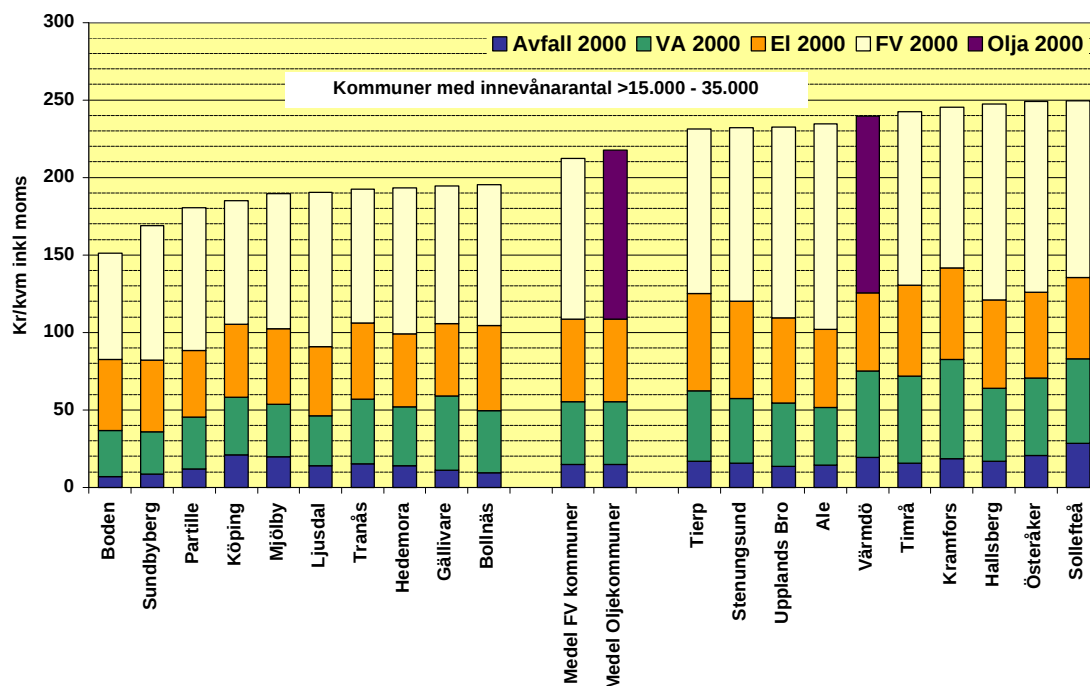

Figur 14: Totalkostnad för kommuner med ett innevånarantal över 35.000

Kommentarer:

Medelkostnaden för kommuner med innevånarantal över 35.000 är ca 194 kr/kvm (för kommuner med fjärrvärme) och 210 kr/kvm (för kommuner utan fjärrvärme). I denna kommungrupp är det endast tre kommuner som inte redovisas som fjärrvärmekommuner. Spridningen från medelvärde (kommuner med fjärrvärme) är jämfört med den kommun som har det lägsta kostnaden -45,0 kr/kvm (-23%) och jämfört med kommunen med den högsta kostnaden +51,6 kr/kvm (+27%).

7.2 Kommuner med ett innevånarantal mellan 15.000 till 35.000

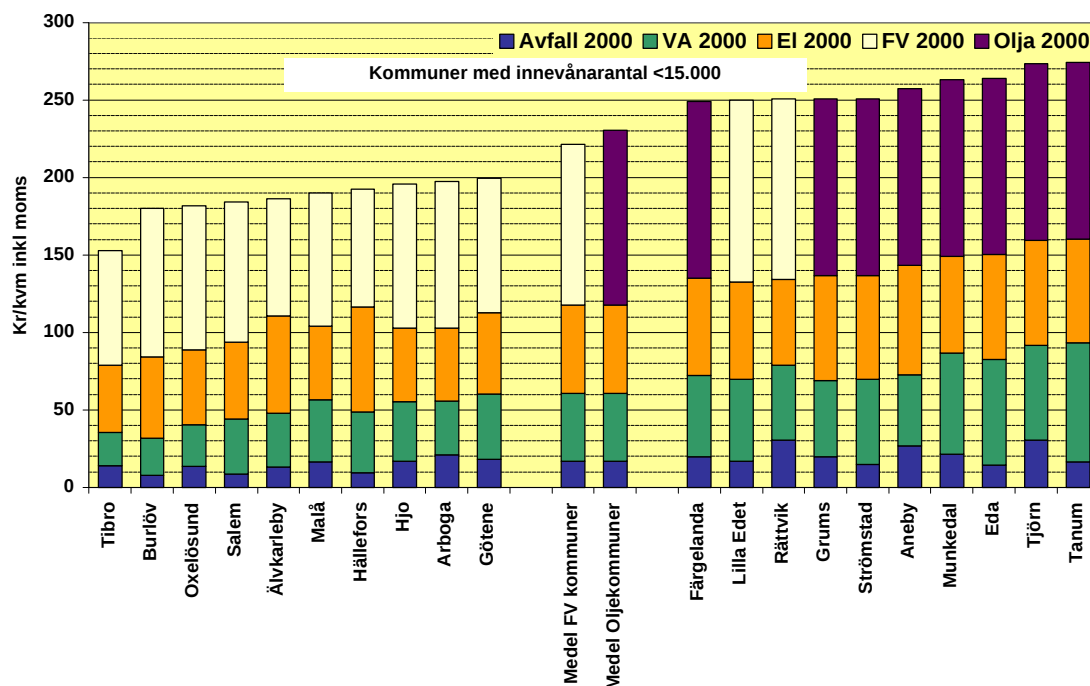
Figur 15: Totalkostnad för kommuner med ett innevånarantal mellan 15.000 och 35.000

Kommentarer:

Medelkostnaden för kommuner med innevånarantal mellan 15.000 och 35.000 är ca 212 kr/kvm (för kommuner med fjärrvärme) och 223 kr/kvm (för kommuner utan fjärrvärme). I denna kommungruppen är det 18 av totalt 82 kommuner som inte redovisas som fjärrvärmekommuner.

Spridningen, d v s högst respektive lägsta kostnad i absoluta tal är ungefärligen den samma som för föregående kommungrupp. Däremot så är medelvärdet något högre (18 kr/kvm vid kommuner med fjärrvärme) än för kommunkategorin fler än 35.000 innevånare. Spridningen från medelvärdet (kommuner med fjärrvärme) är jämfört med den kommun som har det lägsta kostnaden -61,2 kr/kvm (-29 %) och jämfört med kommunen med den högsta kostnaden +37,2 kr/kvm (+18 %).

7.3 Kommuner med ett innevånarantal under 15.000

Figur 16: Totalkostnad för kommuner med ett innevånarantal under 15.000

Kommentarer:

Denna kommungrupp skiljer sig tydligt å i jämförelse med de tvåtidigare grupperna med avseende på dels en större spridning i resultaten och att de dyraste kommunerna domineras av den höga oljekostnaden.

Medelkostnaden för kommuner med innevånarantal under 15.000 är ca 222 kr/kvm (för kommuner med fjärrvärme) och 229 kr/kvm (för kommuner utan fjärrvärme). I denna kommungruppen är det 52 av totalt 141 kommuner (ca 37%) som inte redovisas som fjärrvärmekommuner. Däremot så är medelvärdet något högre (10 kr/kvm vid kommuner med fjärrvärme) än "mellankategorin" med kommuner med innevånarantal mellan 15.000 till 35.000. Spridningen från medelvärdet (kommuner med fjärrvärme) är jämfört med den kommun som har det lägsta kostnaden -68,6 kr/kvm (-31%) och jämfört med kommunen med den högsta kostnaden +52,8 kr/kvm (+24%).

Bilagor

✓ Bilaga 1 och 2 finns i Excel 97-format med filnamn ”NH00 bilaga 1_o_2.xls”.

På bilaga 2 finns en uppgift om den kommunala skattesatsen per kommun. Fr.o.m. år 2000 ingår inte kyrkoskatt i kommunalskatten, eftersom församlingar och samfälligheter inom Svenska kyrkan inte längre utgör kommuner utan är delar av trossamfundet Svenska kyrkan. Det betyder att de inte längre kan ta ut skatt, utan istället har rätt att ta ut kyrkoavgift.